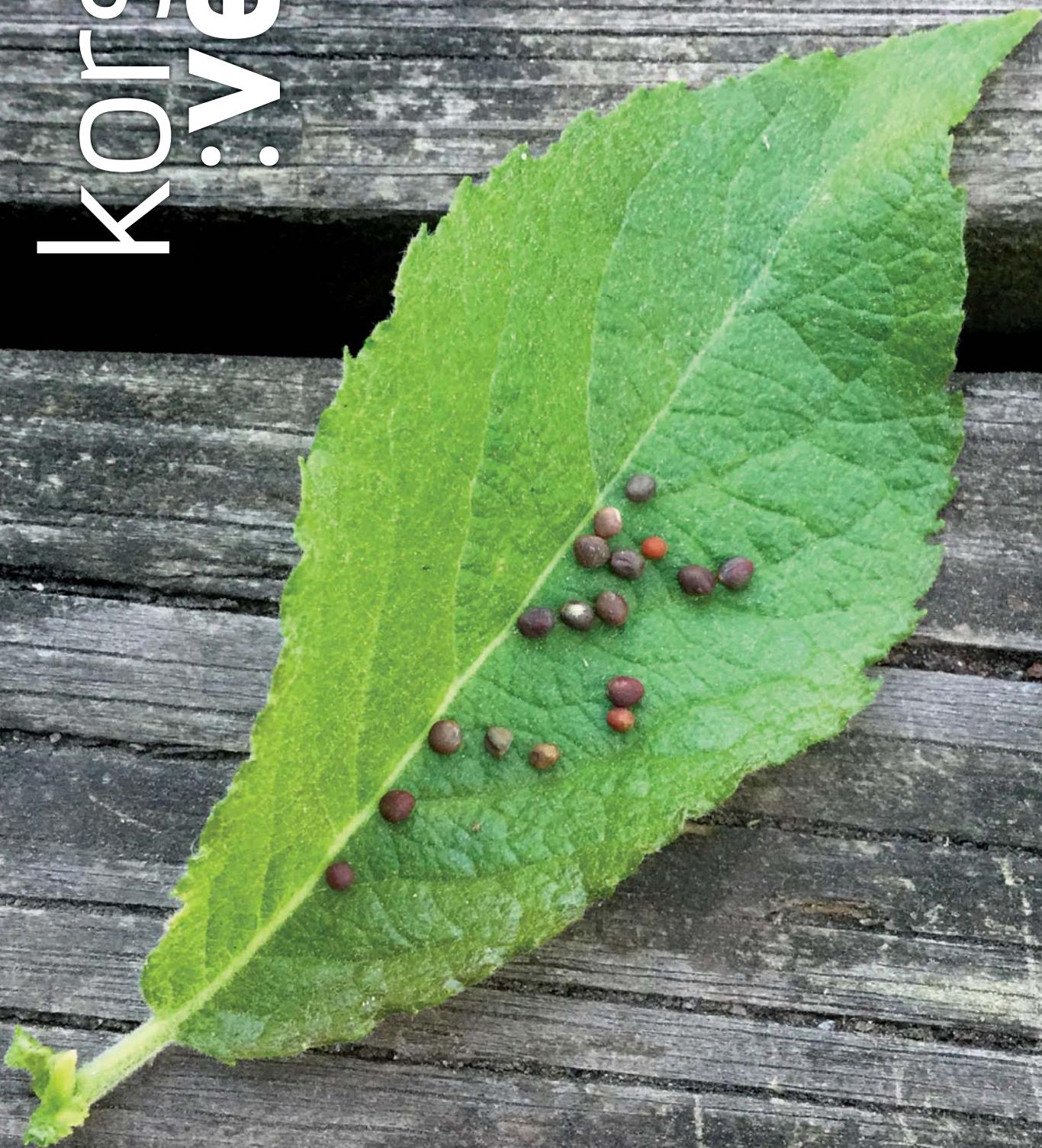

korsvei

ET TIDSSKRIFT FOR Å SØKE, BYGGE, FREMME OG LEVE

1.2017

Frø

nr 1 - 2017

Tema: Frø

Tidsskriftet kors:vei utgis av Stiftelsen Korsvei.

Redaktør:

Hildegunn M.T. Schuff
hildegunn@korsvei.no

Redaksjonsgruppe:

Tone S. Kaufmann
Einar Tjelle
Pernilla Näsfors
Maria Rasmussen
Hilda Kristine Hanssen
Lars Verket
Stian K. Aarebrot
Lasse Bengtsson
Ingrid Kvamme
Dina Willemse
Eldrid Oftestad
Kjetil Lillesæter

Grafisk form:
dragefjellet.no

Forsidefoto:
Hildegunn M.T. Schuff

Adresser:

Tidsskriftet kors:vei
Postboks 6763
St. Olavs Plass
0130 Oslo
www.korsvei.no

Bankkonto/Vipps:
7874 06 67644
76341

Trykkes på resirkulert papir
hos Nr1Trykk, Mysen.

Korsvei

Styret for Stiftelsen Korsvei:
Kjersti M. Christiansen,
leder, København
Michael Golding, Kongshavn
Sissel Ø. Martinsen, Hafrsfjord
Petter Reed, Sandnes
Annette Dreyer, Oslo
Silje M. Ander, Oslo
Arne Christian Konradsen, Stange
Tore Hynneklev, Oslo
Christoforos Schuff, Nodeland

Bevegelsen Korsvei er født ut av lengselen etter å leve som Jesu disipler midt i vår tid. Vi vil:

- Søke Jesus Kristus
- Bygge fellesskap
- Leve enklere
- Fremme rettferdighet

OM Å TA IMOT

Jeg fylte femti i januar. Jeg var heldig, og hadde stor fest med lave skuldre, der mange kom med gode ord og morsomme sanger til meg.

Av Sunniva Gylver, prest, stipendiat og bibeltimeholder på TenKorsvei

En venninne spurte

om det ikke var vanskelig å ta imot alt sammen? Jeg må faktisk innrømme at jeg var bare takknemlig og glad. Men etter hennes spørsmål tok jeg en ny runde med tanker om det å ta imot.

Hvordan er det å ta imot?

Hva er det?

Å ta imot det livet gir av onde og vonde ting – å snakke om det, krever for meg et eget og lengre format. Det handler for meg om å snakke sant om livet og troen – sette ord på og dele, ikke tie. Det handler om å skjelne sunt mellom hva jeg må kjempe mot, og hva jeg må favne og forsoner meg med. Det handler om å ha kloke og livgivende perspektiver på mitt liv i den store sammenhengen.

Hva så med å ta imot de gode tingene? Det kan være vanskelig. Noen synes ikke de fortjener det i forhold til andre, og får skyldfølelse. Eller synes det er utfordrende å ta imot hjelp fra andre, fordi det oppleves sårbart og kanskje til og med ydmykende. Eller opplever det vanskelig å ta imot gode ord og komplimenter, fordi de ikke helt klarer å tro på det. Eller kan hende har jeg rett og slett bare ikke plass til mer?

Jeg gleder meg til sommerens festival. Sammen med ungdommene skal jeg få utforske og tygge på hva det betyr å ta imot. Ta imot Gud, andre, livet, troen, meg selv. Her er noe av det jeg har tenkt så langt:

For å ta imot, må jeg ha plass. Plass i hodet, hjertet, bønnene, kalenderen, hendene. Det krever at jeg stopper opp, søker stillheten og de store spørsmålene, tømmer og

Frøets hemmeligheter

LEDER

Det bor mye håp i et frø.

Av redaktør
Hildegunn M. T. Schuff

I vinter, lenge før det begynte å ligne på vår, fikk jeg for meg at jeg skulle så frø. Jeg ba og prøvde å lytte til Gud, midt i alt som skjer i livet, og visste slett ikke om jeg fikk det til. Men jeg satt i hvert fall igjen og tenkte: Så frø.

Ja, tenkte jeg. Uansett hvor ideen kom fra, var den god. Jeg vil så frø! Også i år. Selv om avlingene har slått feil før. Selv om det tar tid og

krever tålmodighet. Eller nettopp derfor.

Jeg vil så frø av omsorg. Små, spirende smil. Frø av lys der tanker er mørke, frø av vennskap der noen er alene, frø av klimahensyn der de mangler, frø av rettferdighet der det er forskjell på folk. Elske fiendene, be for dem som forfølger. Utan kontroll på hvilke frukter det vil gi.

Og så vil jeg bokstavelig talt så frø. Få jord under neglene, til jeg kjenner i armer og bein og rygg at jeg har lagt noen dråper håp i jorda. Hva tør vi prøve oss på i år, tro? Hardføre poteter, fargerike gulrøtter, nye jordbær?

tros. vei

FOTO: SOLVEIG VARGAS

rydder; litt både mentalt og fysisk. At jeg gir rom. At jeg lar ting synke inn.

For å ta imot, må jeg få. Noen må gi - gi kunnskap, omsorg, nåde, tilgivelse, utfordringer.

For å ta imot, må jeg velge og velge bort. Det er fristende å ville ha valg, men ikke ta valg, for da har jeg jo

færre valg igjen. Men skal jeg kunne ha plass til å ta imot, må jeg våge å velge. Bevisst- gjøre meg på at det ligger ofte et ja i den andre enden av et nei, og omvendt.

For å ta imot, må jeg øve meg i tillit. Tillit til Gud, livet, menneskene. Det kan også innebære å være nøyne på hvem jeg gir hva slags tillit. Hvem jeg lytter

(Selv om jordbærne pleier å forsvinne før vi får plukket dem i hus... Så har vel noen barn eller fugler hatt fest der i det grønne!)

Plutselig hadde vi skaffet oss økologiske vannmelonfrø også, selv om vi ikke har drivhus, og de visstnok bare gir frukt på friland i ekstra varme somre. Og hvem kjenner vel sommeren? Men optimisten i meg smilte. Sånn er jo livet - i naturen, årstidene, verdens vev: Vi vet ikke. Men vi er en del av det store samlivet. Så la oss håpe, la oss så, vanne og stelle, og legge resten i Guds hender.

Kanskje kan det å så frø være en stille revolusjon? Se for deg 'hagegeriljaer' (guerrilla gardeners) og vinduskarmdyrkere rundt omkring, som rolig vanner sine spirer og knasker sin salat. Tanken varmer i en tid med kalde politiske vinde, høye grensegjerder og utmeldinger av den globale klimadugnaden. Ingen av oss kan snu hele verdensskuta alene.

Men å så noen små frø - det er vi mange som kan og vil. En grasrotbevegelse med jord under neglene. Som venter, vanner, og trassig velger å stole på livskreftene der nede i jordens ro.

Nå spirer en festival fram. Korsvei 2017 skal handle om å ta imot - som frøet som ligger i dypet og tar opp næring, drikker sol og regn, og kjenner livet rasle i seg. Et litt annerledes festivaltema, som inviterer til å puste inn og puste ut. Og kanskje til å protestere på nye måter - med hvile og takknemlighet?

Samtidig legger vi om kommunikasjonsarbeidet i Korsvei. Det er blitt lengre mellom tidsskriftene. Vi har fornyet nettsiden på www.korsvei.no, og begynt å sende ut nyhetsbrev igjen. Korsvei ønsker å inspirere til refleksjon og handling også utenom festival, og framover vil mye av det skje på nett, av ressurshensyn. Men vi er åpne for

til og deler med, hvem jeg gir makt og innflytelse over meg.

For å ta imot, må jeg tåle avhengigheten av Gud og andre mennesker; forsoner meg med min egen sårbarhet. Det er ikke enkelt, særlig ikke hvis vi har erfart at ingen er til å stole på, og at uttrykt svakhet eller sårbarhet blir utnyttet og misbrukt.

For å ta imot, må jeg erkjenne at jeg ofte tar imot og gir i samme bevegelse. At det jeg gir ofte kommer tilbake til meg, og at vi alle kan give og mottakere på ulike måter og i ulike faser og relasjoner.

For meg er Korsvei et sted for å ta imot. Og å gi. Ett av de stedene der jeg tydeligst opplever at Gud gir meg uendelig mye, gjennom mennesker, ord, mat, musikk, stillhet, estetikk, lek, natur, fellesskap. Og der sammenhengen blir så tydelig. Sammenhengen mellom å ta imot og gi videre. Med utgangspunktet i at Guds nåde er først og størst, alltid. ●

innspill: Leser du nyhetsbrev på mail? Treffes vi på sosiale medier? Er du glad i å få noe i postkassa? Send oss tilbakemelding, eller kom til styrets stand på festivalen og snakk med oss!

For det er den viktigste kommunikasjonen i Korsveibevegelsen: Når vi møtes, på festival, for Guds ansikt. Når vi kommer sammen på tunet og til gudstjeneste. Når vi lytter og snakker, deler og danser, kjemper og ber, ler og lovesynger. Så vi håper vi sees i Seljord i sommer, og at samtalen fortsetter der! Om hvordan vi best kan holde Korsveipulsen gående framover. Om å ta imot og dele. Og om frøene: Alt som spirer og gror, som vi håper på, jobber for og hviler i. ●

Har du innspill? Kontakt oss på hildegunn@korsvei.no eller kontoret@korsvei.no, ring kontoret, eller bruk www.korsvei.no/kontakt-oss

En spirende FESTIVAL

Håpefulle kom festivalkomitéen og styret sammen til planleggingshelg i Seljord 12.-13. mai - for å se hva vi skal gjøre, og hva Gud skaper i våre tomme, åpne hender.

Av Hildegunn Schuff

Skyene sprakk opp over fjellene, og sol fulgte regn på Dyrskuplassen fredag 12. mai. Fra øst og sør og vest og nord kom festivalplanleggerne til Seljord, med noen biter hver til det store festivalpuslespillet. Det var god

stemning, men også spenning i lufta – er det mye som mangler?

Oppkjøringen til Korsvei 2017 har nemlig vært en øvelse i tillit. Noen nøkkelpersoner har gitt stafettspinner videre som det har tatt tid å finne arvtagere til, noen har vært redusert av

sykdom eller andre sider av livet, tidskjemaene fra tidligere har ikke alltid passet. Det har spisset arbeidet med forenkling og fordypning: Hva trenger vi på festivalen, og hva er bonus?

Som styreleder Kjersti Christiansen sier: - Det er en god øvelse å sortere

Festivalkomiteen med venner samlet på Dyrskuplassen: F.v. Christoforos Schuff, Lasse Heimdal, Kjersti Christiansen, Randi Langkaas, Hildegunn M. T. Schuff, Tore Hynnekleiv, Sissel Ø. Martinsen, Matias Askvik, Margit Aas Onstein, Petter Reed, Henrik Skarpeid, Åsa Fallgren, Terje Wehus og Sigrunn Slaathaug.

mellan «need to have» og «nice to have».

Kjersti ønsket velkommen med å minne om hvor godt det er, når vi jobber med hver våre detaljer, å komme sammen og se helheten ta form:
- Nå løfter vi blikket og minner hver andre på visjonen for festivalen, sa hun.

Planleggingsgjengen jobbet med både detaljer og helhet. Ved et bord satt matsjef Tord og gjennomgikk menyen sammen med styremedlem og vegetarianer Sissel Martinsen, for å sikre at det er gode vegetarvarianter hver dag. Matias Askvik, scenograf og ung Korsvei-veteran, er ny som ansvarlig for den visuelle utföringen, og fortalte inspirerende om hvordan han og medhjelperne skal kle teltet og hagen til festival. Det ble snakket om dans, konserter, tun, seminarer, stillhet, pilgrimsfjelltur,

landart, baluba, folkefest og mye mer. Her skal det myldre!

Og mye gjenstår det fortsatt å se vokse fram. Korsveifestivalen er en kjempedugnad, og noe vi skaper sammen. Festivalkomiteen inviterer alle deltakere til å være med på de måter man kan, i bønn og arbeid, med konkrete dugnadsoppgaver og på egne initiativ. Så blir det festival!

- **Jeg gleder meg** til å se de tingene vi ikke har planlagt, jeg. Hva Jesus kommer til å gjøre, sa Tore Hynnekleiv.

Forventningene var mange da alle ble spurta hva de gleder seg til på festivalen: Fra tunliv og måltidsfellesskap og ny spillsone i nattkafeen, til sirkustelt, bibeltimer og inspirasjon fra engasjerte folk. Og mange gledet seg til å dele Korsvei-opplevelsene med andre: Fadderbarn, tenårings-

barn, kjærester, nye venner. - Jeg gleder meg generelt – til vi ser hva dette blir tilsammen, i kraft av Gud og fellesskapet, sa Kjersti.

Festivalsjef Randi Langkaas sluttet seg til: - Ja! Det hun sa. Når folk mylder inn og så blir det til festival. Den dugnaden, å løfte sammen, være med å bidra, og få ta imot fellesskapet og alt dette vakre.

Randi avrundet samlingen med takk og amen: - Jeg begynner å skjønne at dette kommer til å skje. Ved Guds nåde vil alle tingene som nå henger i lufta være på plass i juli. ●

Les mer om hva som skjer på festivalen og ledige dugnadsoppgaver på side 14-15!

Vetekornets

«Tillbaka till källorna.
Det är där förnyelsen
börjar.»

Det blir utgångspunkten
för bibeltimmarna på
sommarens festival med
Magnus Malm.

Text & bilder: Lasse Bengtsson

Magnus Malm bor i en anrik kulturgebygd utanför Vårgårda några mil öster om Göteborg. Medeltidskyrkan i Asklanda ligger ett par stenkast bort, huset är omgivet av hagmark med höga ekar. Nutida forskning anser att detta var det första området som kristnades i Sverige när vikingarna kom tillbaka från kelternas land.

I sina senaste två böcker har Magnus avhandlat ett och samma tema: sekulariseringen, avkristningen. Och han hävdar att det är kyrkan själv som båddat, och

båddar, för denna utveckling. Med ett profetiskt anslag granskar han vår tid med kritiska ögon och analytisk skärpa.

När kyrkan själv går vilse i den postmoderna tiden har hon knappast något svar att erbjuda den sökande nutidsmänniskan. Och ställer kyrkan aldrig frågan frågan "Vad söker du?" för att fånga människors längtan, är risken stor att kyrkan töms på efterföljare, menar han.

När kyrkan inte längre är en gemenskap av bröder och systrar utan ett pro-

lag

gram, ett utbud, en verksamhet, då kan hon inte längre trovärdigt vittna om honom som är sann Gud och sann människa. Kyrkans tilltagande okroppslighet är ett osvikligt tecken på hennes sekularisering", skriver han i den senaste boken *Samtidigt*.

När den förra boken "Som om Gud inte finns" kom ut, var det många som hoppades att den skulle bli läst och diskuterad. Har det blivit så?

- Ja, jag tror det, och det i en högre grad än jag trott. Och den har diskuterats i många olika sammanhang, i ett mycket bredare kyrkolandskapet än jag kunde ana.

- Men den nya har det varit mera tyst kring. Fast KG Hammar (tidigare ärkebiskop i Sverige) ringde och bjöd in mig till ett samtal om boken på höstens stora bokmässa i Göteborg. Jag avskyr egentligen mässan, men förlaget låg på och jag har tackat ja...

- Har du någon pejл på vad samtalen kring din förra bok har handlat om?

- Nej, och det är som det ska. Men jag vet att några har blivit provocerade och tyckt att "har han inget positivt att säga om kyrkan?" Då har alla försvar slagit till. Ändå tror jag att många människor fått ett språk för det som de anat och tänkt: Vad är det vi håller på med i kyrkan?

- Kan man säga att du med dina böcker sår frö?

- Ja, det tycker jag man kan säga. Jag har ett processinriktat sätt att skriva, precis som att en retreat är processinriktad. Någon har ju sagt att en retreat är en schemalagd kris! Och jag har ju fått höra från många, att "jag håller på med din bok". Så tycker jag det ska vara - att man håller på, då händer det något. Jag skriver inte böcker för böckernas skull, jag skriver för att hjälpa människor att följa Kristus.

Prästen och satirtecknaren Kent Wisti skrev för en tid sedan en debattartikel med den provocerande rubriken "Sven-

ska kyrkan kommer att dö. Och det är bra." Han hävdade att något måste dö för att något nytt ska kunna växa fram.

- Håller du med Wisti?

- **Där har han** helt rätt, så är det ju med vetekornets lag, även om jag tycker Wisti verkade lite förvirrad i det han skrev. Problemet för Svenska kyrkan är inte att hon har för lite pengar - hon har för mycket pengar. Den rika kyrkan har mycket att förlora och har svårt att låta något som inte fungerar dö, den fattiga kyrkan väldigt lite att förlora.

- Var ser du frö till något nytt?

- I retreaterna. Vi har aldrig tidigare haft sådant tryck av sökande till ABC-retreaterna med långa väntköer. Och när jag möter unga präster och pastorer och andra unga ledare, möter jag en djup förankring som inger hopp. Jag tycker också att man kan se en ny Kristus-hängivenhet bland nya svenskar som låtit döpa sig här, de har något att lära oss.

- Är det någon skillnad mellan Sverige och Norge när det gäller sekulariseringen?

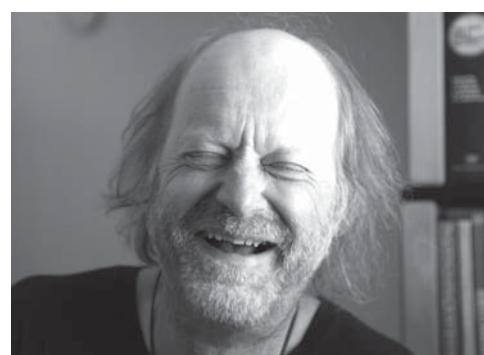
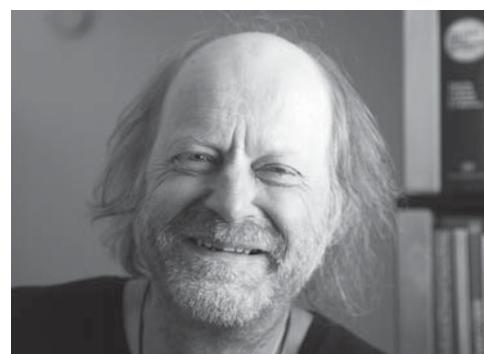
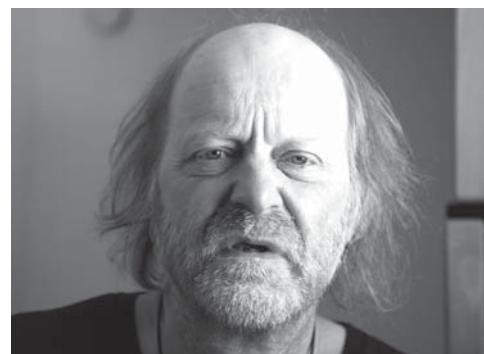
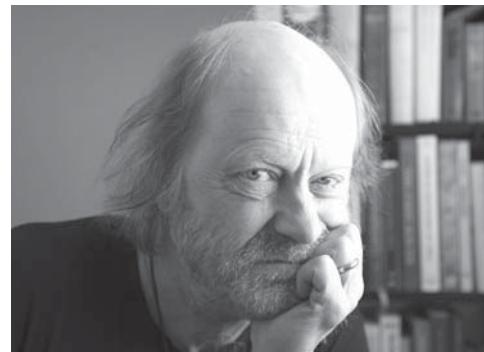
- Sverige har gått före, Norge följer efter. Tidigare har det varit så att Norge haft lättare att klara pluralism, så kunde mycket av väckelsen stanna kvar inom Norska kyrkan, det har varit lite mer tillåtet att tycka olika i Norge.
- Och det har gjort att dugnadskulturen kunnat växa fram. Där har vi i Sverige något att lära av Norge.

- Sommaren då. Vad tänker du om bibeltimmarna på festivalen?

Har blir tyst och funderar en stund, säger sedan:

- Jag spänar lite fritt och tänker på klosterrörelsen. När ett kloster sekulariseras har man alltid vänt tillbaka till källorna, det är där förnyelsen börjar. Jag tror det är likadant för Korsveirörelsen. Om rörelsen vill förnyas, måste man gå tillbaka till källorna och gräva tills man finner källans vatten. Klart, friskt, livgivande och läkande. ●

" Jag har ett processinriktat sätt att skriva, precis som att en retreat är processinriktad. "

La det spire!

Den som dyrker en hage – på økologisk vis, i samarbeid med naturen – gjør et lite stykke av verden til et bedre sted.

Av Hildegunn Schuff

Påminnelsen kom fra kunstner og hagebruker Barbro Raen Thomassen på en kveldssamling tidligere i vår, der temaet var økologisk hageinspirasjon. Hun la vekt på at alle hager er forskjellige, og bør ha et sittested der man kan sitte og se hagen – se livet der, veksten og endringene gjennom årstidene.

- Vi dyrker ikke først og fremst plantene, men jorda, sa Barbro.
– Jorda er levende, full av mikroorganismer og næring. God jord gir god vekst.

For å dyrke god jord anbefaler hun å blande inn egen kompost – kaldkompost, varmkompost eller bokashi – og vekselselbruk, altså å flytte planter og bruke jordstykker ulikt fra år til år.

Gjødsel kan man lage selv, gjerne ved å la brennesler ligge noen uker i vann og lage neslevann, eller av tang. Når frøene er i jorda er jorddekket et lurt grep for å holde ugraset borte og verne det man vil vokse.

Samplanting er et annet godt tips for å berike hagen på naturens egne premisser. Samplanting er å plassere planter sammen

som utfyller hverandre i hvordan de bruker jorda; med andre ord, planter som trives i hverandres selskap. Jordbær trives sammen med løk og hvitløk. Gulrøtter liker seg også nær løk. Og bønner og poteter går godt sammen – for å nevne noen eksempler blant mange gode kombinasjoner.

Ingen hage? Men kanskje har du en vinduskarm, eller en balkong? Urban gardening-bevegelsen vokser stadig. Pallekarmer, transportkasser av tre som gjør det enkelt å komme i gang med kjøkkenhage, er i vinden. På Grønt senter i Kristiansand holder Odderøyas økologiske pallekarmdyrkarlak til, og melder om fulle kurs og stor pågang, der de i hjørnet av bysentrum dyrker egne grønnsaker med hageredskaper de deler på.

Andelslandbruk er også noe det blir stadig mer av. I et andelslandbruk samarbeider forbrukere og bønder om matproduksjon, og deler på både ansvaret og avlingen. Andelslandbruk bygger på deleøkonomi og er hovedsakelig økologisk produksjon. Det er også en måte å bygge fellesskap på! Kanskje kan drømmen om egen mat realiseres likevel, om vi gjør det sammen?

FOTO BARBRO RÆN THOMASSEN

Barbro Raen Thomassen. FOTO:STEINAR NØRSTEBØ

Et annet fellesskapsprosjekt, matskogen på Landås, åpnet offisielt nå i juni. Kanskje Norges første matskog? Målet er å lage et område med spiselige vekster med stor opplevelsesverdi for naboen; å dyrke mat på naturens premisser, mens naboer møtes til hyggelig kroppsarbeid. En matskog er en metode for å dyrke mat som utnytter det naturlige, produktive samspillet som finnes i skogens økosystem, med dyrking i flere lag i høyden (trær, busker, mark), flerårige vekster og samplanting så matskogen «gjødsler seg selv».

Så la det spire – om det er i egen hage, i felles skog, parseller, eller i en kjøkkenvinduskarm. Levende planter er vakre, næringsrike og bærekraftige, og lærer oss mye om å leve natur og leve i årstidene. Det spirer og gror av frøplantere og idédyrkere mellom bakker og berg. ●

Les mer:

www.bokashi.no
– et mer overkommelig kompostsystem?

www.andelslandbruk.no
– kanskje finner du et andelslandbruk nær deg?

<http://framsted.no/matskog-pa-landas/>
– om matskogen. Og andre framsteder, på samme nettsted.

Som liljene på marken. Om å leve enklere. Barbro Raen Thomassen. Avenir forlag 2011

Ord om frø

Samlet av Hildegunn Schuff.

Foto: Solveig Vargas

*For som
jorden lar spirene vokse,
som en hage lar frøene gro,
slik skal Herren Gud
la rettferdighet og lovsang
spire fram for alle folkeslag.*

JESAJA 61:11

Himmelriket er likt et sennepsfrø som en mann tok og sådde i åkeren sin. Det er mindre enn noe annet frø, men når det har vokst opp, er det større enn andre hagevekster, så det blir til et tre, og himmelens fugler kommer og bygger rede i greinene på det.

MATTEUSEVANGELIET 13:31-32

Gud sa: «Jorden skal bli grønn! Grønne vekster skal gro på jorden, planter som setter frø, og frukttrær som bærer frukt med frø i, av alle slag.» Og det ble slik. Jorden bar fram grønne vekster, planter som setter frø, av alle slag, og trær som bærer frukt med frø i, av alle slag. Og Gud så at det var godt. Og det ble kveld, og det ble morgen, tredje dag.

1. MOSEBOK 1:11-13

Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dør, blir det bare det ene kornet. Men hvis det dør, bærer det rik frukt. JOHANNESEVANGELIET 12:24

Et frø er et embryo av en plante, som er kapslet inn i en kappe med litt lagret energi. Frøet er produktet av en forplantningsprosess. Kapselen beskytter frøet fra mekanisk påkjennning, sol og uttørking, og kan være alt fra papirtynt og mykt, til tykt og hardt som en kokosnøtt.

I tillegg har noen frø andre ting festet til kapselen som kan hjelpe til med spredning – som for eksempel for løvetann.

Fra www.frø.no

Svalbard globale frøhvelv

I permafosten på Svalbard, 1300 kilometer nord for polarsirkelen, ligger verdens største sikkerhetslager for frø – Svalbard globale frøhvelv. Siden 2008 har dette fungert som forsikring for framtidas matsikkerhet.

Hit sendes frø fra hele kloden for trygg langtidslagring i kulda. Målet er å bevare den store genetiske variasjonen innen verdens matplanter. I frø-

hvelvet ligger nå frø av mer enn 4000 plantearter, og en rekke varianter av viktige matplanter som bønner, hvete og ris. Hittil i år har det blant annet kommet frø av truede orkidesorter fra Myanmar, og frø fra Syria hvor et forskningssenter ikke lenger kunne oppbevare dem selv. Nå innhentes det eksperthjelp for å undersøke om frøhvelvet er trygt for issmelting grunnet klimaendringer.

MAT!

Nötter, kjerner og frø er gode kilder til viktige næringsstoffer som protein, fiber, kalsium, jern, sink, sunne essensielle fettsyrer og magnesium. Nötter og frø er ofte en god erstatning for animalske produkter og antas å ha helsefremmende effekter. Oppbevar nötter, kjerner og frø kjølig, bløtlegg gjerne før matlaging.

Frøknekkebrød (12 stk)

- 2 dl gresskarfrø • 2 dl solsikkefrø
- 2 dl sesamfrø • 3 ss fiberhusk (eller havregryn eller grovt mel) • 1 ts salt
- 4 dl vann (ca 50 grader)

Bland sammen, smør ut over 1-2 stekebrett, stek på 200 grader i 15 minutter. Ta så ut og del opp ved å markere med en pizzakutter. Sett inn igjen og stek i 40-60 minutter til, alt etter tykkelse, til knekkebrødene er tørre og blir sprø. Nyt!

Oppskrift fra veganmisjonen.com

Bønnespirer kan du enkelt gro på kjøkkenbenken, som små, sunne kunstverk. Det eneste du trenger å gjøre er å fukte frø og skylle dem et par ganger daglig, så får du knasende ferske spirer etter tre-fire dager. Du kan for eksempel spire alfalfa-frø, bønner, linser og kikerter.

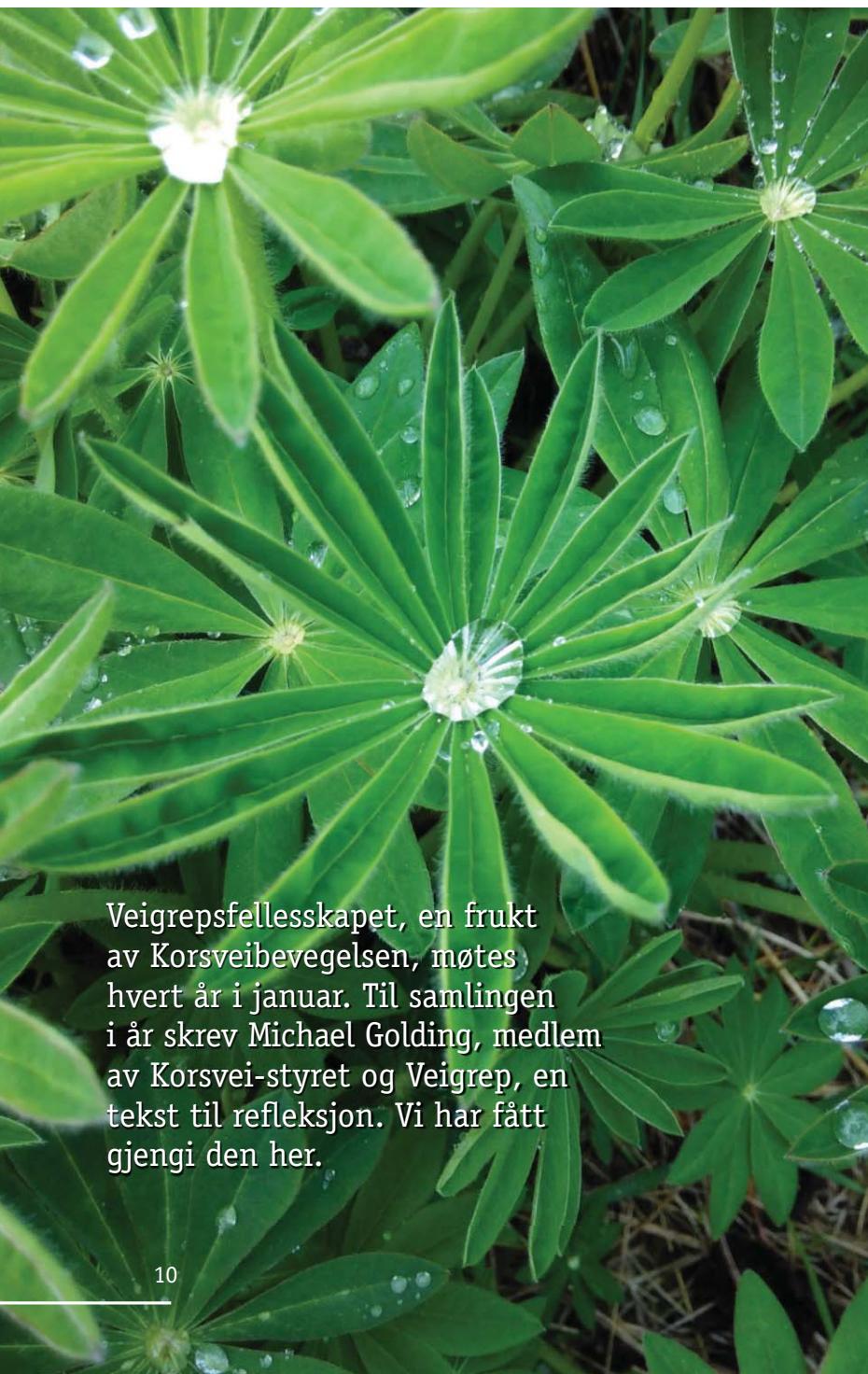

Gaven: Å DELTA I HELHETEN

Vi møtes for å inspirere hverandre, for å fortsette vandringen og for å se etter muligheter for felles praksis som vi ønsker å prøve.

Av Michael Golding

Korsveivegelsen har helt fra starten vært uttrykk for en lengsel etter en enhet og helhet. Vi ønsker å forene det liturgiske med handling i verden slik at det hele blir sammenhengende, enkelt og vakkert. Vi ønsker et liturgisk liv, hvor alt er gudstjeneste.

Veigrepfellesskapet, en frukt av Korsveivegelsen, møtes hvert år i januar. Til samlingen i år skrev Michael Golding, medlem av Korsvei-styret og Veigrep, en tekst til refleksjon. Vi har fått gjengi den her.

I Korsvei snakker vi om fire veivisere:

- **søke Kristus**
- **bygge felleskap**
- **leve enklere**
- **fremme rettferdighet**

Selv om det er fire veivisere er det selvfølgelig en dyp enhet mellom dem. Egentlig handler alt om å **søke Kristus**. Ved å leve enklere søker vi å kvitte oss med unødig bagasje som tynger og hindrer oss på veien. Status og behov for uavhengighet (les: stolthet) kan være eksempler på slik bagasje.

Når vi begynner å leve enklere blir vi nettopp avhengige, vi må gi avkall på stoltheten og heller utfylle hverandre, altså **bygge felleskap**. Egentlig kan vi heller ikke bygge felleskap, men vi kan «komme til ham, den levende steinen, som ble vraket av mennesker, men er utvalgt og dyrebar for Gud, og bli selv levende steiner som bygges opp til et åndelig hus». (1. PETERSBREV 4, 4-5)

Vårt felleskap blir jorden som mottar frøet – sennepsfrøet om du vil – som «er mindre enn noe annet frø i verden men, men når det er sådd, vokser det opp og blir større enn alle andre vekster». Treet som vokser opp bærer mange frukter, som kalles kjærlighet, og rommer rettferdighet, ja, men også tilgivelse og nåde.

Guds rike bryter frem, som vi sier.

Å søke Kristus handler om å forenes med Kristus, som er Gud selv. Dette er gaven vi mottar. Enhet og deltagelse i den trefoldige Guds liv. Gaven lyser opp i vår ånd, med et lys som uunngåelig stråler videre til verden. Åndens vind kan ikke fanges og samles opp av noe menneske, den blåser hvor den vil.

I Korsvei stiller vi oss til disposisjon som en åker som skal beplantes. La oss be at Gud vil gi veksten! Kjærlighet og nåde, i vår trøblete tid. ●

Å lytte er å ta imot

Hva gjør det med oss å bli lyttet til? Hva gjør det med felles-skapene våre når vi lytter til hver andre? Mye, ifølge Den Lyttende Kirke. De holder lyttekurs og jobber med å «styrke kirkens ører».

Av Hildegunn Schuff

- **Å lytte** er en kjærlighetsgave, sa Bente Lundbak Pihl fra Den Lyttende Kirke da hun var i Norge og holdt lytteverksted på Salig er tørsten.

Den Lyttende Kirke er et tverrkirkelig initiativ i Danmark som vil inspirere til å bli bedre lyttere. Inspirasjonen kom fra Christian Listeners og Acorn Christian Healing Foundation i England, som startet med en visjon av Jesus med skadde ører. – Gud kaller kirken til å lytte til ham, til skaperverket og hverandre. Av lytting gror det helbredelse og forsoning, sier Pihl.

«**Å lytte** er den største form for gjestfrihet», siterer hun Henri Nouwen – gjestfrihet som ikke er å forandre mennesker, men å tilby dem rom hvor forandring kan finne sted. – Når vi opplever å bli lyttet til, føler vi oss akseptert, og kan begynne å ta våre egne ord alvorlig, fortsetter Pihl. – God lytting - med ro, trygghet, øyekontakt og god tid - er direkte helende.

Lytting har mange lag, og lyttekursene tar for seg konkrete råd til hvordan man kan lytte med hele seg – med ører, øyne, sinn, kropp, følelser, omsorg og bønn. Det handler også om å lytte til hele den andre, ikke bare ordene, men også kroppsspråk, stemmebruk, sinnstilstand, livsstil, og alt det som ikke sies.

- **Vi kan øve** oss i å være gode lyttere, framhever Pihl. – Da må vi tenke gjennom hvordan vi lytter og reflektere over egen atferd; når vi blir ivrige og avbryter, hvilke filtre vi tar inn den andre gjennom, og hvordan de forstyrrer oss og samtalen.

Tålmodighet er en viktig ingrediens i lytting. Det er ikke nødvendigvis galt å svare med spørsmål, råd eller bibelvers, men ifølge Pihl trenger vi å øve oss på å vente med responsen. – Responsen vår kan fort virke

Over: Bente Lundbak Pihl.
Foto: DENLYTTENDE-KIRKE.DK

Til høyre: Kunstinstallasjon utenfor Elisabethkirken i Salzburg.
Foto: EWEHT/WIKIMEDIA COMMONS

«Vi møtes ofte uten å møtes fordi vi ikke lytter.»

Jens-Petter Jørgensen

avledende og hindre den andre i å fortelle alt hun trenger å få luftet. Hvis jeg blir for opptatt av å gi gode råd, fortelle min egen historie eller åndeliggjøre, kan jeg selv bli stående i veien for lyttingen og den gode samtalen, sier Pihl. – Å lytte er å ta imot – og gi rom.

Som en konkret øvelse foreslår Pihl å sette seg til og lytte oppmerksomt til en annen, med tydelig lyttende kroppsspråk, og så la den andre få snakke i fem minutter uten at man selv tar ordet. Etterpå kan man stille tre spørsmål:

1. Av alt du har sagt, hva synes du er viktigst?
2. Er det noe du kan tenke deg å gjøre i forhold til det?
3. Nå som vi er ferdige, hvordan har du det?

Til slutt speiler og gjenforteller man den andres svar. Så kan de to bytte roller. Øvelsen avtales på

forhånd, og egner seg godt både blant venner, i parforhold og i andre settinger.

Lytting kan skape forandring i nære relasjoner så vel som i fredsarbeid. Christian Listeners er involvert i forsoningsarbeid i Sør-Afrika, på invitasjon fra Desmond Tutu. Den Lyttende Kirke bidrar med lytting på gudstjenester, leirer og alternativmesser. På Korsvejforum i Danmark i fjor var det også en lyttetjeneste i samme ånd.

- **Gjennom å lytte** kan vi gi både Gud og den andre rom, sier Bente Lundbak Pihl rolig, med luft mellom ordene – lyttende. ●

Les mer om lytting og Den Lyttende Kirke i nyeste STREK, utgave 2/17 – www.strekmag.no

Å lytte med kjærlighet

Det var mørkt da vi møttes
Lyden av hjerteslagene dine
lar seg ikke dempe av mørket
de fortsetter å banke
på dører ingen ennå
har gått inn gjennom

Eva Dønnestad

VELSIGNET DØDSREISE

Full av liv

Beate Larsen Eiklid har vært festivaldeltaker på Korsvei i en årrekke. Etter flere tiårs ME-sykdom fikk hun i vinter diagnosen brystkreft med spredning. Nå deler hun tanker og ord fra sykesenga, mens hun gleder seg over å få med seg den siste sesongen av SKAM.

Tekstene her er utdrag fra Beates blogg, Rastepllassen, som du finner på www.beatesrastepllass.wordpress.com

Hva vil du meg?

3. mars 2017

Jeg skrev om de første tankene som for gjennom hodet når jeg fikk vite at jeg var i ferd med å dø. Etter det kom det en ny tanke. Hva var vitsen? Når man holder ut år og tiår med alvorlig sykdom skaper man seg mening. Min har vært at en dag skal jeg bli bra, og da har det jeg har lært blitt viktig. Dette er en tøff skole, men det er en skole, noe skal komme ut av det, en erfaring som skal bli tatt i bruk og som skal bli til nytte.

Og så kommer beskjeden, jeg skal dø. Det blir ikke bruk for det jeg har lært. Hva var da vitsen?

Er det da meningsløst? Nei. Det tok noen dager, og så kjente jeg at nei. For dette her er nok. Min veg, min læring, min erfaring, den finnes der uansett. Som i Indras nett, har alt jeg har gjort og følt og vært speilet seg i alt og alle. Det har vært, og det er og det er levd, og det finnes.

Å leve med alvorlig sykdom er en balanse mellom resignasjon og det å forholde seg til hvordan livet er og gjøre det beste ut av det. Ganske tidlig ble mottoet mitt «frihet er ikke å gjøre som du vil, men å ville det du gjør». Jeg valgte å tro at det er mulig å leve ethvert liv som om man har stått fritt til å velge det, og dermed overgi seg til de mulighetene man faktisk har, enten livsrommet er stort eller lite. Eller bittelit.

Jeg har vært heldig som har kunnet se og oppleve at et kontemplativt liv slik det blant annet leveres i stille klostre har en verdi. Det finnes folk som velger et slikt liv, fordi det er gaver der og muligheter der de ønsker seg. Så kunne jeg ta min lille stille verden og si at dette, det er mitt kontemplative liv, og jeg velger å overgi meg til den delen av det med glede, om så resten er smerte og lidelse.

Dermed ble det også naturlig når døden banket på døren og si «kom inn». Jeg vil ikke slåss mot deg, jeg vil ikke kaste deg ut. Jeg overgir meg. For alt så langt i livet mitt har vist at livet er godt. På samme måte som fødselen er en del av livsunderet så må jo døden være det også. Og da må det finnes gaver her. Gode gaver. Gaver som setter fri, som bygger opp, som feirer livet. Det må være mulig å møte døden med en forhåpning om at også her er det en skatt, livskrefter og glede. At det finnes noe slik i sorgen, fortvilelsen, i takknemlighet i møte med andre mennesker når man er på vei vekk.

Døden er ikke til å unngå. Så i stedet for å snu hodet vekk, bekjempe klumpen i magen, knyte igjen halsen så gråten ikke kommer opp, så vil jeg snu meg til deg, se på deg, se deg se meg. Gråte, la klumpen få snakke. Gå to skritt frem og la deg ta imot meg. Her er jeg. Hva vil du meg?

Delt glede, delt sorg og frykten for slutten

15. mars 2017

Gammelt ordtak: Delt glede er dobbelt glede, delt sorg er halv sorg. At det gir en større glede å dele ting med

andre skjønte jeg ganske tidlig når jeg drev og reiste rundt på egenhånd, enten det var på humpete busser i Guatemala eller mens jeg trasket rundt i Europa på Interrail. Det var noe som manglet når jeg ikke kunne peke på kona foran meg som hadde en høne som tittet opp av blusen og bort på meg. Det ble finere å vandre over broa til øya og se Notre Dame når jeg på veien hadde slått meg sammen med en annen alenereisende fra Hong Kong.

Men dette med sorg? Jeg har vært sammen med mannen min i et quart hundre år. En ting har vi ikke helt fått til, det å dele det som er vanskelig slik at det blir mindre. Tvert imot havner vi ofte i fella der vi drar hverandre ned når den ene er utenfor og lei. Det er ikke slik at vi ikke kan trøste hverandre, ta imot hverandre og støtte hverandre. Tvert imot, ser jeg tilbake så er det at vi er der for hverandre som har gjort livet så uendelig godt. Men av og til så er det som om vi støter mot hverandre, og den andres tungsinne, håpløshet, stress eller uro dobler seg og blir større, ikke mindre. Og selv om vi forsøker å se på hva som skjer, så finner vi ikke helt utav det.

Derfor ble det så tydelig at noe var annerledes en dag i desember. Jeg hadde begynt å grue. Grue til det som skal bli slutten. Grue til det ukjente som kommer og som jeg ikke kjenner til hvordan vil være. Blir det smerter og kvalme? Blir det gorr? Blir det uutholdelig vondt? Blir det å ligge og ikke kunne bevege seg? Blir det vansker med å puste eller dødskramper? Går det sakte eller raskt? Blir det sår som ikke gror? Det gikk noen dager hvor det lå der som en klump. Så en dag satt vi ved kjøkkenbordet,

kjæresten min, jeg og et besøk. De to snakket sammen, og så hørte jeg mannen min si «jeg gruer meg til de siste ukene, på hva som skal skje da av vonde ting». Og i det samme forsvant min klump.

Delt sorg, delt frykt, delt gru. Og nåden i at den blir liten. Den forsvinner helt.

Igjen denne sterke opplevelsen fra de siste månedene, om at det å ikke gå veien alene ikke bare gjør den mindre vanskelig, men gjør at den er dekket med blomster jeg ikke har sett før. Vakre, fargerike. De vender hodene sine til meg, og kunne de smilt, ville det vært det de gjorde.

Det er nesten så man kunne tro at meningen med livet er å berøre hverandre med godhet. At det er alt som teller. Og at i nådestunder som på denne reisen er det lettere enn noen gang ellers i livet. Velsignet dødsreise. Full av liv.

Akkurat nå

11. april 2017

Jeg lever i et modus hvor jeg til stadesighet spør meg selv om jeg har det bra. Akkurat nå. Og svaret er nesten hele tiden et rungende, sannferdig JA!

Sånn kan altså livet leves. I hvert eneste øyeblikk. Hva gjør det da at det skal ta slutt, dette akkurat nå er uansett det eneste som eksisterer. Og det er godt.

Øvelser i spagat

21. april 2017

Tre ting jeg har lært til nå. Rådet jeg fikk på sykehuset om å forberede seg på det verste, men håpe på det beste, får jeg ikke til. Jeg kan ikke både forberede meg på det verste og å håpe på det beste, de to tingene går ikke sammen. Så jeg har valgt å forberede meg på det verste, dvs at dette går ganske fort. Om det ikke gjør det er det en fantastisk bonus, og jeg gleder meg over hver eneste dag, og hver eneste melding om at ting ser bra ut. Men å gå rundt og legge håpet mitt i at det er slik det skal være, det kjennes ikke bra. For meg.

Å leve akkurat her og nå, håpe på en fin dag, en fin samtale, smertefrie timer, sol ute, blomster i gressplenen. Det er akkurat passe håp for meg. Her og nå-håp.

Det jeg derimot fint ser ut til å klare er å overgi meg fullt og helt til livet samtidig som jeg overgir meg til det å dø. De to tingene ser ikke ut til å kreve

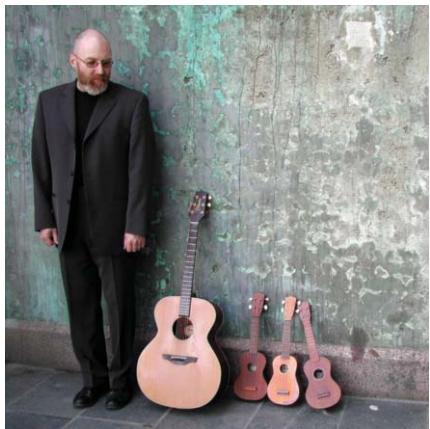
at man går ned i spagaten, de lever fint side ved side. I dette lever ønsket om å få leve så lenge som overhode mulig godt side om side med å ta det som det kommer, og å realistisk vite at det kan være kort eller noe lenger. ●

Det er nesten så man kunne tro at meningen med livet er å berøre hverandre med godhet.

Velkommen på festival!

18.-23. juli samles vi nok en gang på Dyrskuplassen for å feire fellesskapet med Gud og hverandre.

Tore Thomassen.

Velkommen til møtestedet der vi utforsker det å leve som mottakere av Guds nåde, i en verden som sårt trenger å erfare mer av den. Et møtested der vi skaper mer rom for å ta imot Gud, ta imot livet som gav, og å ta imot hverandre.

Hva skjer på festivalen?

I tillegg til Alle rundt alteret-gudstjenester, barnas Korsvei og TenKorsvei, bibeltimer, bålkos og Baluba, gleder vi oss til:

Konsakter:

- Mikael Rahbæk Andreasen, Marthe Wang og Tore Thomassen

Seminarer:

- «Korsvei for dummies» ved Knut Grønvik
- «Smak og se at Herren er god! Kontemplativ spiritualitet» ved Anne Samuelsen.

- «Sorgens gåva är en vidgad blick» ved Patrik Hagman.
- «Fra indsats til en værdsat del af fællesskabet! Eller...?» ved Maria Hellstrøm og Johnny Viktor Pedersen.
- «Hvor ble de av? Savnet etter åndelige foreldre» ved Hans Erik Schei, Gregers Lundh, Grete Hynnekleiv, Peter Svalheim, Tore Hynnekleiv.
- «Det gode mennesket: moral eller mysterium?» ved Ellen Merete Wilkens Finnseth.

Marthe Wang.

Grønne timer og verksteder:

- Trearbeid, landart, redesign, tango, salsa, danselek/bevegelse, fotball og stillhetsøvelser

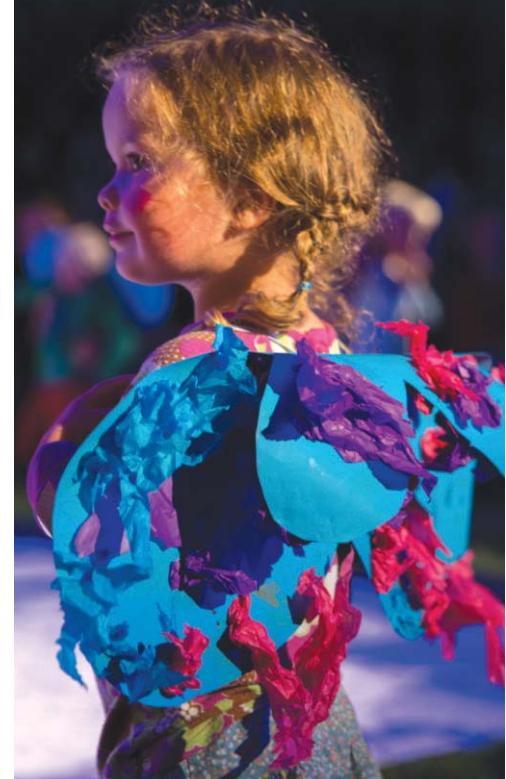
Folkemøte:

- Tro og politikk – en salig blanding? Med Tor B. Jørgensen, Berit Aalborg og Patrik Hagman

Festivalkunstnere:

- Sara Angelica Spilling og Matias Askvik

Mer info: www.korsvei.no og våre Facebook-sider

Ledige dognadsoppgaver

Korsveifestivalen skaper vi sammen, og mange er i gang. Du er invitert til dognad både før og under festivalen, og kan melde deg til spesifikke oppgaver samtidig som du melder deg på selve festivalen. Blant oppgavene vi trenger folk til nå, er:

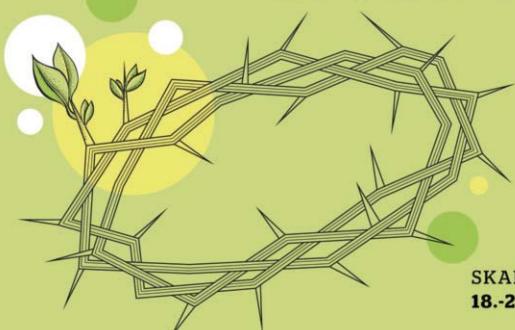
- **Brukthjørnet** - organisere bytte/salg av second hand-klær i hjørnet av husdyrhallen. Hvis ikke noen melder seg, utgår brukmarkedet i år. Kanskje noen er en liten gjeng som kan ta det sammen?

- **Snurre film:** Noen som kan sette på bibeltimevideoen i grønne timer hver dag, for dem som har ledet barnegrupper eller av andre grunner ikke har hørt bibeltimen den dagen. Vi har folk til video- og lydopptak.

- **Barneverksteder:** Enten du har noe spesielt du vil lage/gjøre med barna, eller bare gjerne vil være sammen med barn (6-13 år) på festival.

Meld deg til festival@korsvei.no – der får du også svar om du lurer på noe! ●

Korsvei 2017 ta imot

www.korsvei.no

SKANDINAVISK SOMMERFESTIVAL
18.-23.juli 2017 • Seljord i Telemark

Sammen er VI DYNAMITT

Kjære Korsvei- brødre og -søstre!

Snart møtes vi i Seljord til festival. Vi møtes med forventning om sammen å feire og å skape Korsveikultur. For Korsvei er kultur. Kan skje vanskelig å beskrive med ord, men vi kjenner den igjen når vi møter den: Forkynnelsen, musikken, samtalen og, bent frem, oppstandelseshåpet og gleden.

Bevegelsen Korsvei er dannet rundt denne kulturelle kjernen. Den er vår måte å omgås Evangeliet på, vår måte å omgås Verden på. Den er særegen, og nettopp i kraft av dette, vårt sær preg, har vi noe å bidra med i Kirken og til menneskenes liv i verden.

Når vi møtes, møtes vi for å skape noe godt. For å sprengje Evangeliets «dynamis», som fra gresk betyr kraft eller styrke. Av ordet «dynamis» avledes dynamitt. Altså møtes vi for å sprengje Evangeliets dynamitt!

Peter Maurin (1877-1949), som var filosof, aktivist og en av grunnleggerne av Catholic Worker-bevegelsen, brukte dette begrepet: Guds kraft, som ble sluppet løs gjennom Jesu liv, død og oppstandelse, er fortsatt levende – dynamisk – i kirka, som derfor er som skapt for å skape forandring i samfunnet. Altfor ofte, mente Maurin, legges

**Se, jeg gjør noe nytt.
Nå spirer det fram.
Merker dere det ikke?
Ja, jeg legger vei i ørkenen,
elver i ødemarken.**

JESAJA 43:19

det lokk på denne dynamikken, idet teologien avskjères fra resten av samfunnslivet. Men kraften er den samme. Evangeliets iboende dynamitt.

Og når vi er samlet, danner vi en «kritisk masse», for å fortsette med den pyrotekniske analogien. Vi forløser skapende energi!

Kjære venner. Den trengs i verden i dag. Hvis Korsveibevegelsen har mål eller mening så er det dette: Å skape et nytt samfunn i skallet av det gamle. Ikke alene, men som en vakker stemme som synger med i symfonien som er Kirken, den apostoliske og allmenne, som spilles på historiens arena gjennom alle tider og over hele verden.

Vi håper at alle vil møte med ekte forventning og dugnadsånd, for vi skaper festivalen sammen. Da kan vi, hver enkelt, når festen er over, ta med oss et «lite stykke Korsvei» hjem – som vi kan pleie som frø i Gud Faders hage der vi bor, til glede for Verden.

Kjære venner! La oss skape noe vakkert i juli. La oss forenes i denne bønnen frem til festivalen:

Kom Hellige Ånd! Fyll dine troendes hjerter og tenn i dem din kjærlighets ild. Du sender ut din Ånd, og alt blir omskapt, og du fornyer jordens åsyn! ●

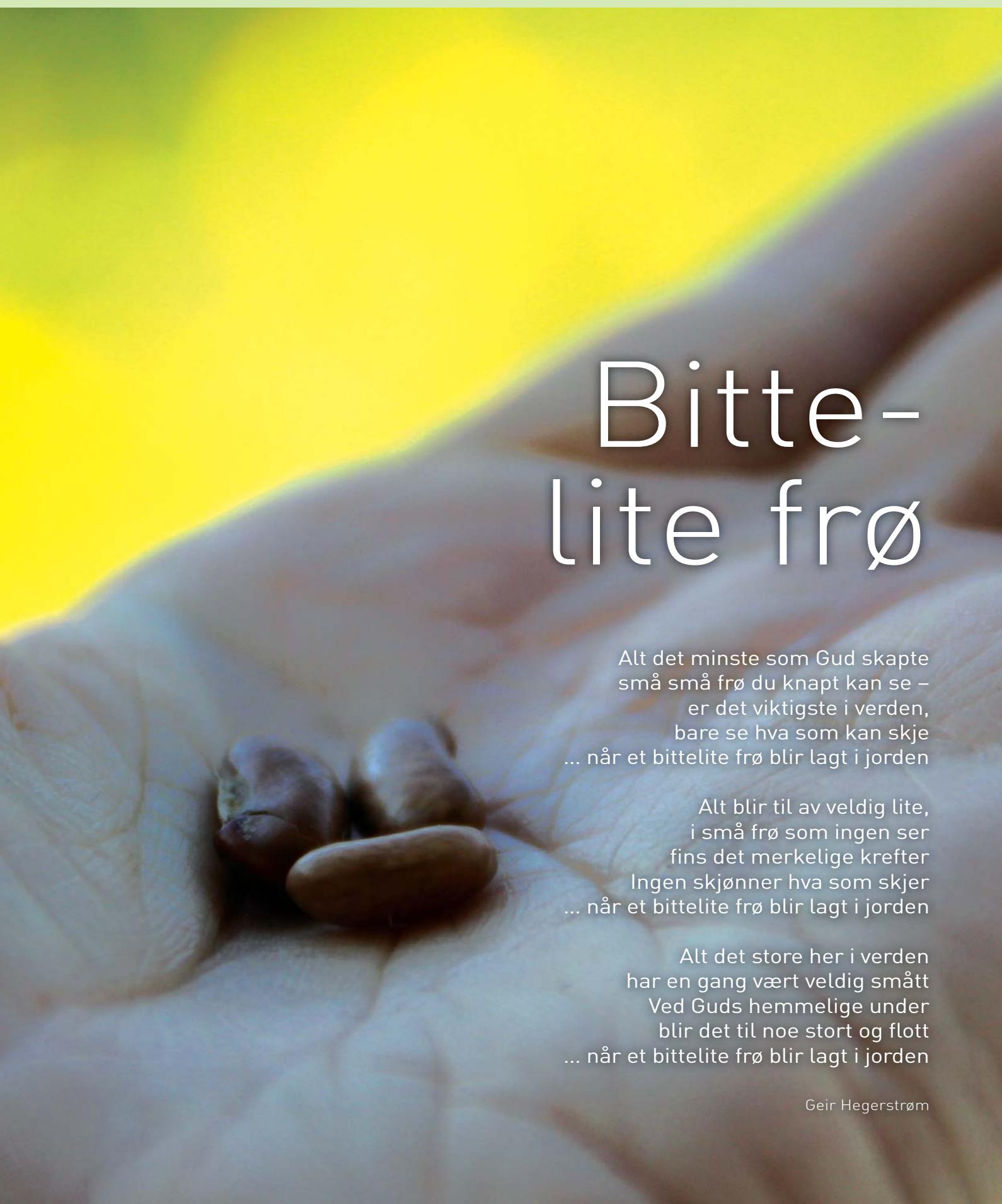
Styret

Returadresse:

Korsvei,
Postboks 6763
St. Olavs Plass
0130 Oslo

Bitte- lite frø

Alt det minste som Gud skapte
små små frø du knapt kan se –
er det viktigste i verden,
bare se hva som kan skje
... når et bittelite frø blir lagt i jorden

Alt blir til av veldig lite,
i små frø som ingen ser
fins det merkelige krefter
Ingen skjønner hva som skjer
... når et bittelite frø blir lagt i jorden

Alt det store her i verden
har en gang vært veldig smått
Ved Guds hemmelige under
blir det til noe stort og flott
... når et bittelite frø blir lagt i jorden

Geir Hegerstrøm